

УДК 69.003

Марія Нашкерська (Україна)
Наталія Патрікі (Україна)

JEL classification: M21, M41

Марія НАШКЕРСЬКА

кандидат економічних наук,
доцент,
кафедра обліку та аналізу,
Національний університет
«Львівська політехніка», Україна
E-mail: Nashkerska@gmail.com

Наталія ПАТРІКІ

кандидат економічних наук,
доцент,
кафедра обліку та аналізу,
Національний університет
«Львівська політехніка», Україна
E-mail: natikb@ukr.net

© Марія Нашкерська,
Наталія Патрікі, 2020

Отримано: 15.01.2020 р.
Прорецензовано: 26.01.2020 р.
Рекомендовано до друку: 26.02.2020 р.
Опубліковано: 28.02.2020 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

ІНСТРУМЕНТАРІЙ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

АНОТАЦІЯ

Вступ. Фінансове становище будівельного підприємства, рівень фінансової стійкості, платоспроможності і ліквідності залежить від наявності оборотних коштів, чистого грошового потоку (додатного чи від'ємного), який формується в процесі здійснення розрахункових операцій.

Предметом дослідження є грошові потоки будівельного підприємства.

Завдання дослідження: встановлення причин виникнення дефіциту оборотних коштів на підприємствах будівельної галузі; використання прогнозного бюджету руху грошових коштів і платіжного календаря, як інструментів управління грошовими потоками підприємства.

Метою статті є визначення інструментарію управління грошовими потоками будівельних підприємств з врахуванням особливостей їх діяльності.

Метод (методологія). Пропонуємо розробляти прогнозні бюджети руху грошових коштів і платіжний календар, щоб ефективно управляти грошовими потоками (запобігати появі від'ємного чистого грошового потоку) на основі кошторисів, які складають будівельні підприємства для визначення вартості будівельних робіт. Призначення платіжного календаря – визначення руху коштів на наступний день і поточний тиждень як доповнення і деталізація прогнозного бюджету руху грошових коштів.

Результати. Використання на підприємствах будівельної галузі прогнозного бюджету руху грошових коштів і платіжного календаря допоможе менеджменту контролювати вхідні і вихідні грошові потоки, сформує інформаційну базу для прийняття рішень щодо ефективного використання коштів. Також сприятиме пошуку додаткових джерел фінансування діяльності підприємства в період дефіциту фінансових ресурсів і заздалегідь обґрунтованих напрямів вкладання коштів у період надлишку фінансових ресурсів. Таким чином, формування прогнозних бюджетів грошових потоків та платіжного календаря може бути вагомим інструментом ефективного управління грошовими потоками будівельного підприємства.

Подальшого вдосконалення потребує методика формування взаємоузгоджених прогнозного бюджету руху грошових коштів та платіжного календаря з визначенням показників їх ефективності в управлінні грошовими потоками і фінансовим станом підприємства загалом.

Нашкерська М., Патрікі Н. Інструментарій управління грошовими потоками будівельного підприємства. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 1. Частина 2. С. 223-229.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.02.223>

Ключові слова: будівельне підприємство; бюджет руху грошових коштів; платіжний баланс; об'єктний кошторис; зведений кошторис.

UDC 69.003

JEL classification: M21, M41

Mariya NASHKERSKA

*PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Accounting and Analysis,
National University "Lviv Polytechnic", Ukraine
E-mail: Nashkerska@gmail.com*

Nataliia PATRIKI

*PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Accounting and Analysis,
National University "Lviv Polytechnic", Ukraine
E-mail: natikb@ukr.net*

© Mariya Nashkerska,
Nataliia Patriki, 2020

Received: 15.01.2020
Revised: 26.01.2020
Accepted: 26.02.2020
Online publication date: 28.02.2020

This is an Open Access article, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 license, which permits unrestricted re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Mariya Nashkerska (Ukraine)
Nataliia Patriki (Ukraine)

INSTRUMENTS FOR CASH FLOW MANAGEMENT OF CONSTRUCTION ENTERPRISES

ABSTRACT

Introduction. Financial state of the construction enterprise, level of its financial stability, creditworthiness and liquidity depend on the availability of current assets, net cash flow (positive or negative), which is formed in the course of conducting payment transactions.

The subject of the research is the flow of money of the construction enterprise.

The research objectives: identifying the causes of current assets constraints at the construction industry enterprises; using projected cash flow budget and payment schedule as instruments of managing the enterprise cash flow.

The purpose of the article is to determine the instruments for cash flow management of construction enterprises, taking into account the peculiarities of their activities.

Method (methodology). The article suggests developing projected cash flow budgets and payment schedule to manage cash flows more efficiently (prevent negative net cash flow) based on estimates made by construction enterprises to determine the construction cost. The purpose of the payment schedule is to determine the flow of funds for the next day and the current week as a supplement and detailing of the projected cash flow budget.

Research results. The use of the projected cash flow budget and payment schedule at the construction industry enterprises will help the management team to control the incoming and outgoing cash flows, form the data base for making decisions on the efficient use of funds. It will also promote the search for additional funding sources of the enterprise activity in the period of budget deficit as well as pre-justified investment of capital in the period of budgetary surplus. Thus, the formation of projected cash flow budgets and payment schedule can be an important instrument for efficient cash flow management of construction enterprises.

The method of formation of mutually agreed forecast budget of cash flow and payment calendar with definition of indicators of their efficiency in management of cash flows and a financial condition of the enterprise as a whole needs further improvement.

The technique of forming mutually agreed projected cash flow budget and payment schedule along with the definition of their efficiency indicators in managing cash flows and the overall enterprise financial state requires further improvement.

Nashkerska, M., & Patriki, N. Instruments for cash flow management of construction enterprises. *Economic analysis*, 30 (1, Part 2), 223-229.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.02.223>

Keywords: construction enterprise; cash flow budget; balance of payments; estimate of construction costs; summary estimate.

Вступ

Будівництво є однією з провідних галузей економіки країни, і, без сумніву, можна стверджувати, її авангардом та рушійною силою. Розвиток будівництва сприяє розвитку низки інших галузей, які формують інтегральний комплекс – виробництво будівельних матеріалів, проектно-конструкторські інституції, будівельне машинобудування, обслуговуючі підприємства тощо. Від рівня інноваційності та динаміки розвитку будівельної галузі залежить ефективність розвитку інших сфер, які використовують будівельну продукцію як основні засоби свого виробництва.

Водночас будівельна галузь має цілу низку особливостей і ризиків, які з ними пов'язані. Однією із особливостей функціонування будівельної галузі є довга тривалість операційного циклу і пов'язана з цим постійна потреба у наявності вільних оборотних коштів. Зазвичай однією із причин фінансових труднощів, втрати платоспроможності чи навіть банкрутства будівельного підприємства є дефіцит, нестача оборотних коштів, від'ємні грошові потоки. Тому дослідження аналізу і контролю руху грошових коштів у будівельних підприємствах було і залишається актуальним.

Проблемами, що стосуються аналізу і управління грошовими потоками, займалися вітчизняні науковці – А. М. Поддєрьогін, І. О. Бланк, Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова, Л. О. Лігоненко,

Н. С. Барабаш, В. П. Савчук, у працях В. В. Пархоменка та інші.

Мета і завдання статті

Метою дослідження є визначення інструментарію управління грошовими потоками будівельних підприємств із врахуванням особливостей їх діяльності.

Предметом дослідження є грошові потоки будівельного підприємства. Завдання дослідження: встановлення причин виникнення дефіциту оборотних коштів на підприємствах будівельної галузі; розробка прогнозного бюджету руху грошових коштів і платіжного календаря як інструментів управління грошовими потоками підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження

Будівельна галузь є однією з визначальних і провідних у розвитку економічної і соціальної систем країни. Частка будівництва у ВВП України у 2018 р. склала 2,3 %. Для порівняння, у Німеччині частка будівництва у ВВП країни – 5,3 %, у Польщі – 7,9 %, у Словаччині – 8,7 % [1]. На підприємствах будівельної галузі працює в середньому 4 – 4,5 % зайнятого населення України.

Аналізуючи фінансове становище підприємств будівельної галузі країни за період з 2010 по 2018 рр., можемо зазначити, що, лише у 2018 р. фінансовий результат до оподаткування був додатним [2]. Понад 70 % будівельних підприємств закінчують фінансовий рік зі збитками.

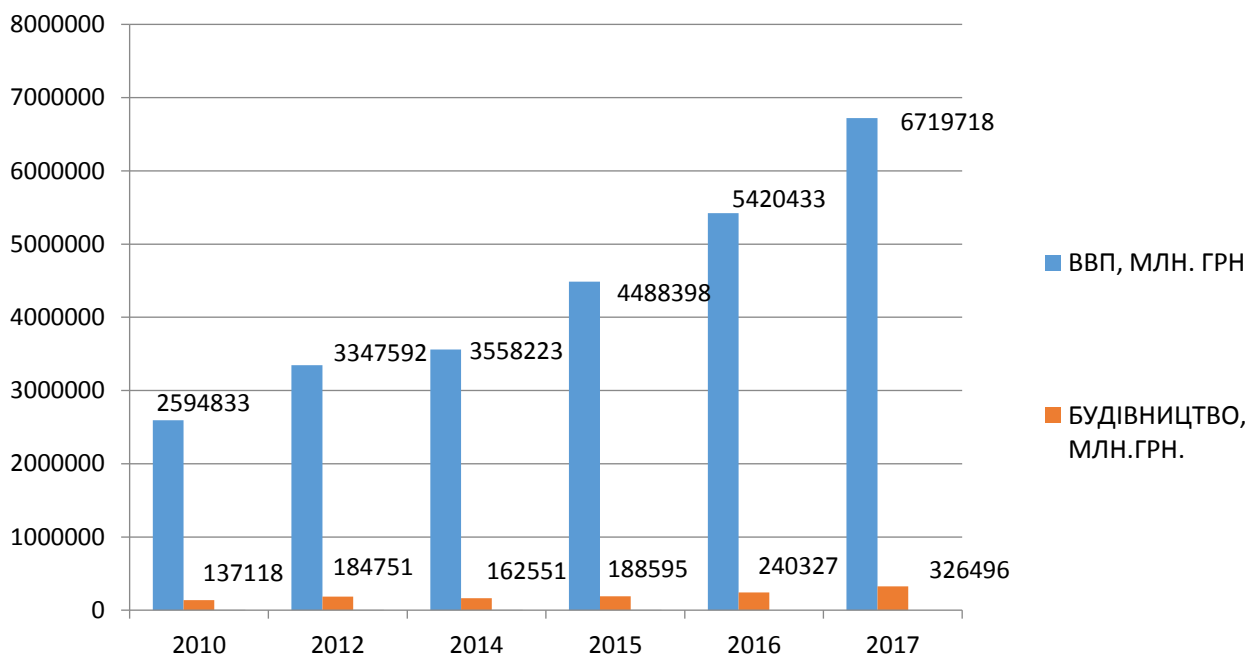

Рис. 1. Динаміка ВВП України і будівельної галузі.*

*За даними Державної служби статистики України [2].

Рентабельність операційної діяльності будівельних підприємств тривалий час є суттєво

нижчою, ніж на підприємствах промисловості чи сільського господарства (табл. 1.).

Таблиця 1. Динаміка показників рентабельності операційної діяльності підприємств України, %*

Рівень рентабельності (збитковості) підприємств					
	2010	2015	2016	2017	2018
Усього	4,0	1,0	7,4	8,8	8,1
Сільське, лісове та рибне господарство	22,9	41,7	32,4	22,4	17,9
Промисловість	3,5	0,9	4,2	6,8	6,3
Будівництво	-1,5	-7,6	-0,4	1,6	2,8

*За даними Державної служби статистики України [2].

Будівельна галузь, будучи рушієм господарського комплексу держави, водночас є дуже чутливою до економічних процесів, що відбуваються в країні. Як економічне зростання, так і сповільнення (чи падіння) перш за все відображаються на результатах діяльності будівельних підприємств. Як свідчать статистичні дані, темпи зменшення обсягів виробництва і інших фінансових показників у цій галузі в період економічної кризи є значно вищими ніж в інших галузях економіки.

На основі аналізу фінансової звітності кількох провідних будівельних компаній (ПАТ «Галбуд», ТзОВ «ДС ПРОМ ГРУП», ПАТ «Завод залізобетонних конструкцій №1» та інших) з'ясовано, що більшість з них завершує фінансовий рік із від'ємним чистим грошовим потоком. Основним завданням фінансового менеджменту на підприємстві є формування додатного чистого грошового потоку. Чистий грошовий потік підприємства це – різниця між вхідним і вихідним грошовими потоками за усіма видами діяльності. Вхідний грошовий потік – це сума надходжень грошових коштів на підприємство від усіх видів діяльності. Вхідний грошовий потік (додатний) забезпечує процес акумуляції грошових коштів підприємства і таким чином підтримує ліквідність і платоспроможність підприємства, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями [3].

Вихідний грошовий потік ми розуміємо як суму видатків грошових коштів підприємства за всіма видами діяльності. Вихідний (від'ємний) грошовий потік покликаний забезпечити покриття поточних зобов'язань та потреб підприємства, тощо [3].

Однією з причин складного фінансового стану будівельних підприємств і виникнення від'ємного чистого грошового потоку є особливості їх функціонування, зокрема, це – значна тривалість операційного циклу, висока капіталомісткість виробничого процесу та система розрахунків за виконані будівельні роботи.

Визначення обсягу необхідних капітальних інвестицій будівельних робіт, розрахунок вартості

робіт визначається на основі розроблених кошторисів згідно з Національним стандартом України Правила визначення вартості будівництва ДСТУ БД.1.1–1:2013 [4].

У зазначеному документі визначено види кошторисів, кошторисних розрахунків, які використовуються у будівництві. На кожен вид будівельних робіт розробляються локальні кошториси (у котрих враховуються особливості робіт). Це первинні кошториси, у яких визначено, які ресурси необхідні для здійснення робіт, кількість ресурсів згідно з нормативами, встановлених у відповідних документах, вартість одиниці ресурсів і всього обсягу необхідних матеріалів. На підставі локальних кошторисів розраховується сума прямих витрат на виконання окремих видів будівельних робіт. Зазвичай суму накладних витрат розраховують як відсоток від суми прямих витрат (для різних видів будівельних робіт він інший).

На основі інформації локальних кошторисів формують об'єктні. Цей вид кошторисів складається на цілісний будівельний об'єкт – будинки, споруди тощо, у яких визначається розмір усіх витрат на будівництво. Об'єктні кошториси є підставою для формування договірної ціни на товарну будівельну продукцію [4].

Наступним кроком є формування зведеного кошторисного розрахунку вартості об'єкта будівництва. У цьому фінансовому документі розраховується «кошторисна вартість будівельних робіт, витрати на придбання устаткування, меблів та інвентарю, а також інші витрати.....». У зведеному кошторисному розрахунку вартості об'єкта будівництва кошти розподіляються за видами робіт (за кожним видом робіт розробляється окремий розділ. Всього 12 розділів)- від підготовки території будівництва до проектно-вишукувальних робіт та авторського нагляду[4]. У цьому ж документі розраховується «- кошторисний прибуток; – кошти на покриття адміністративних витрат будівельних організацій; – кошти на покриття ризиків усіх учасників будівництва; –

кошти на покриття додаткових витрат, пов'язаних з інфляційними процесами; – податки, збори, обов'язкові платежі, встановлені чинним законодавством і не враховані складовими вартості будівництва» [4].

Незважаючи на нормативну регламентованість формування кошторисів на всі види робіт, об'єкти та зведені кошториси з визначенням кількості необхідних матеріальних та фінансових ресурсів, багато будівельних організації працюють у режимі постійного дефіциту обігових грошових коштів. Тому, на нашу думку, на основі розроблених кошторисів важливо складати фінансові бюджети, зокрема, бюджет руху грошових коштів та платіжний календар. Адже, власне, у бюджеті відображаються не лише видатки підприємства, але і джерела їх фінансування. Як зазначає О. Мельник: «Бюджет — це розпис надходжень та видатків на певний період, пов'язаний з функціонуванням певного об'єкта, реалізацією проекту, виробництвом продукції (товарів, робіт, послуг), що формується на засадах багатоваріантного аналізу з метою пошуку найоптимальнішого шляху досягнення встановлених цілей організації» [5]. А в кошторисах відображають лише витрати. Акцентуючи увагу на формуванні кошторисів, у багатьох будівельних підприємств виникає проблема своєчасного фінансового покриття запланованих витрат, ідентифікації джерел надходження фінансових ресурсів. Менеджменту підприємства необхідно працювати над тим, щоб сформувати достатній грошовий потік для покриття платіжних зобов'язань і забезпечити наявність вільних оборотних коштів. Адже вони є необхідною умовою його функціонування, мають визначальний і безпосередній вплив на фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність підприємства.

Тому необхідно системно управляти грошовими потоками. Важливими інструментами ефективного управління грошовими потоками будівельного підприємства, на нашу думку, є бюджет руху грошових коштів і платіжний календар. Грошовий потік підприємства формується в процесі здійснення розрахункових операцій – надходження і вибуття грошових коштів та їх еквівалентів. Грошовий потік формують грошові кошти на рахунках у банках та у касі підприємства і еквіваленти грошових коштів, котрі перебувають у безперервному русі [3].

Для того, щоб мінімізувати ризики втрати платоспроможності і ліквідності, фінансової стійкості, запобігати дефіциту вільних оборотних коштів, усувати причини формування від'ємних грошових потоків, доцільно розробляти прогнозний бюджет руху грошових коштів.

Як зазначає Т. Кривенко у статті «Процес бюджетування на підприємстві», бюджет руху

грошових коштів (БРГК) покликаний забезпечити безумовну збалансованість надходжень і використання грошових коштів організації на майбутній період. «Практично БРГК – це план руху розрахункових рахунків і готівкових грошових коштів у касі організації, що відображає всі прогнозовані надходження і списання грошових коштів у результаті фінансово-господарської діяльності», – наголошує автор. [6] Бюджет руху грошових коштів необхідно складати помісячно (при можливості з розбивкою на декади чи тижні) на тривалий період (півріччя, рік чи кілька років). Бюджет руху грошових коштів складається з двох частин: дохідної (у якій відображаються усі очікувані надходження грошових коштів) і видаткової (відображаються – заплановані витрати і пов'язані з ними зобов'язання).

Дохідну частину у бюджеті руху грошових коштів формують надходження за усіма видами діяльності (операційної, інвестиційної і фінансової), які здійснює підприємство. В рамках операційної діяльності – дохід від виконання будівельних робіт, надання в оренду основних засобів тощо.

Витратна частина бюджету формується з врахуванням витрат за видами діяльності, які реалізує підприємство. Основою для розрахунку відтоку грошових коштів за операційною діяльністю є зведений кошторисний розрахунок.

Бюджет руху грошових коштів повинен бути сформованим таким чином, щоб забезпечити баланс вхідних і вихідних грошових потоків у напрямку впевненого перевищення вхідного грошового потоку. Проте для будівельних підприємств характерними є періоди як надлишкового грошового потоку (надходження коштів після завершення виконання будівельних робіт суттєво перевищують відтік коштів), так і дефіцитного (частко настає у зимовий період, коли будівельна активність зменшується, проте може виникнути і у будь-який інший період коли підприємство, реалізуючи замовлення, покриває значні витрати). Власне, збалансування грошових потоків полягає у згладжуванні (вирівнюванні) дефіцитного і надлишкового грошових потоків. Для функціонування підприємства негативними є як дефіцит, так надлишок грошових коштів.

Збалансування дефіцитного грошового потоку здійснюється шляхом збільшення вхідного і зменшення вихідного грошових потоків підприємства. Залежно від характеру дефіцитності грошового потоку – короткотермінового чи довготермінового, використовуються відповідний фінансовий інструментарій.

Негативні наслідки надлишкового грошового потоку проявляються у тому, що надлишкові грошові кошти, що не використовуються, з часом втрачають свою вартість, а також підприємство втрачає дохід, який могли б принести ці кошти,

якщо би були інвестовані у інші активи чи короткотермінові цінні папери.

Для збалансування надлишкового грошового потоку можуть використовувати такі способи:

- нарощення обсягів виробництва;
- здійснення інвестицій у необоротні активи (зокрема оновлення основних засобів);
- дострокове погашення банківських кредитів [3].

З метою контролю ефективності, якості, достатності грошового потоку доцільно систематично проводити їх аналіз (методика описана у [3]).

Складання прогнозних бюджетів грошових потоків є особливо актуальним для будівельних підприємств, враховуючи їх галузеву специфіку: сезонність, тривалість операційного циклу, систему розрахунків з клієнтами, тощо. Цей робочий фінансовий документ може бути вагомим інструментом в управлінні грошовими потоками підприємства, адже зіставлення обсягів очікуваних надходжень із прогнозованими видатками допоможе визначити періоди дефіциту чи профіциту грошових коштів, а отже вчасно приймати відповідні управлінські рішення.

У процесі управління грошовими потоками паралельно з формуванням бюджету руху грошових коштів необхідно використовувати такий робочий фінансовий інструмент, як платіжний календар.

Найоптимальніше визначення поняття «платіжний календар» запропонував Є. Кучеренко. На його думку, це – плановий фінансовий документ, що забезпечує щоденне управління надходженням і витрачанням грошових коштів підприємства. За своєю структурою платіжний календар відповідає бюджету руху грошових коштів. У цьому документі відображається залишок коштів на початок і кінець планового періоду, їх надходження і витрачання за період [7].

Платіжний календар доцільно розробляти на поточний тиждень зі щоденним корегуванням вхідних і вихідних потоків. Платіжний календар повинен узгоджуватися із бюджетом руху грошових коштів, тобто його деталізувати в поточному періоді. Для розрахунку обсягів надходжень і видатків підприємства на найближчий тиждень використовують первинні документи (договори із споживачами, постачальниками, розрахункову відомість на виплату заробітної плати, кредитний договір тощо).

У платіжному календарі в частині розрахунку надходжень необхідно детально структурувати всі види надходження (від дебіторів за реалізовану продукцію, аванси до отримання, надходження від вкладників у будівництво на умовах пайової участі, надходження від орендарів, дивіденди від раніше вкладених інвестицій, отримання чергового

банківського кредиту тощо) із зазначенням назви контрагентів і сум, які мають від них надійти. Підсумувавши усі надходження і залишок коштів з попереднього дня отримуємо обсяг очікуваних грошових коштів.

Аналогічно формується видаткова частина. Витрати коштів розраховують на підставі локальних кошторисів, кредитних договорів тощо. Формувати видаткову частину операційної діяльності доцільно на основі заявок від керівників будівельних бригад (інших структурних підрозділів) на витрати коштів (закупівля будівельних матеріалів, оплата підрядним організаціям і т. п.) згідно з кошторисом. Витрати фінансової й інвестиційної діяльності визначаються згідно з укладеними кредитними договорами відповідно до прийнятих внутрішніх рішень (придбання основних засобів, земельних ділянок, виплата дивідендів тощо). Усі статті витрат у платіжному календарі повинні узгоджуватися із видами витрат (до складу яких вони належать) у бюджеті руху грошових коштів. Підсумок усіх запланованих витрат сформує вихідний грошовий потік підприємства.

Порівнявши обсяги очікуваних надходжень із запланованими витратами, визнають рівень їх покриття. Якщо надходжень недостатньо для покриття запланованих витрат, то підприємству варто їх переглянути і відкласти менш обов'язкові. Якщо ж надходження суттєво перевищують заплановані витрати, то можливо доцільно здійснити оплати заплановані на наступні дні. Власне для того, щоб не виникало суттєвих диспропорцій, розробляється платіжний календар.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Таким чином, погіршення фінансового стану будівельного підприємства (втрати фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності, формування негативного фінансового результату) зазвичай виникає внаслідок недостатності вільних оборотних коштів. Це приводить до виникнення платіжної кризи, накопичення заборгованості, неспроможності підприємства розрахуватися із постачальниками, а іноді й із працівниками за виконану роботу. Однією з причин виникнення недостатності грошових коштів на підприємстві є специфічні особливості будівельної галузі – тривалість операційного циклу, висока капіталомісткість, схема розрахунків із покупцями тощо.

Щоб запобігати кризі неплатоспроможності будівельного підприємства, необхідно ефективно управляти грошовими потоками. Для цього, на нашу думку, окрім кошторисів, які розробляють на кожний об'єкт будівництва, зведених кошторисів доцільно формувати прогнозний бюджет руху грошових коштів (на більш тривалий період, півроку, рік) і платіжний календар як додатковий

www.econa.org.ua

документ (розробляється на тиждень з корегуванням на кожний наступний день). Це дасть можливість менеджменту контролювати грошові потоки, сформує інформаційну базу для прийняття рішень щодо ефективного використання коштів, пошуку додаткових джерел фінансування діяльності підприємства в період дефіциту фінансових ресурсів і заздалегідь обґрунтованих ідей для вкладання коштів у період їх надлишку. Таким чином, формування прогнозних бюджетів

грошових потоків та платіжного календаря може бути вагомим інструментом ефективного управління грошовими потоками будівельного підприємства.

Подальшого вдосконалення потребує методика формування прогнозного бюджету руху грошових коштів з визначенням показників їх ефективності в управлінні грошовими потоками і фінансовим станом підприємства загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Обсяги будівництва та виробництва будівельних матеріалів в Україні: реальна ситуація. URL: <http://budport.com.ua/news/15423-obsyagi-budivnictva-ta-virobnictva-budivelnih-materialiv-v-ukrajni-realna-situaciya>.
- Статистичний щорічник України за 2018 рік. Держ. служба статистики України. Житомир: ТОВ «БУК-ДРУК», 2019. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf.
- Скаско О. І., Майор О. В., Тимчишин-Чемерис Ю. В., Нашкерська М. М., Виклюк М. М., Килин О. А., Атаманчук З. А., Н Свелеба. А. Фінансовий менеджмент: навч. посібн. Львів: Растр-7, 2018. 414 с.
- Національний стандарт України Правила визначення вартості будівництва ДСТУ БД.1.1–1:2013: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 05.07.2013 № 293. URL: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/DSTU1.1-1_z_-Zm_noyu-1.pdf.
- Мельник О. Г. Класифікація і призначення бюджетів підприємства. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". 2003. № 484. *Проблеми економіки та управління*. С. 312–319.
- Кривенко Т. Процес бюджетування на підприємстві. *Фактор: Будівельна бухгалтерія*. 2010. №15. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/sbuh/2010/august/issue-15/article-98308.html>.
- Кучеренко Є. Як управляти грошовими потоками за допомогою платіжного календаря. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-gospodarski-operacii-v-agrosetori-35-kak-upravlyat-denezhnymi-potokami-s-pomoshhyu-platizhnogo-kalendarja>.

REFERENCES

- Obsyahy budivnytstva ta vyrobnytstva budivel'nykh materialiv v Ukraini: real'na sytuatsiya* [Volumes of construction and production of building materials in Ukraine: the real situation]. (2019). Retrieved from: <http://budport.com.ua/news/15423-obsyagi-budivnictva-ta-virobnictva-budivelnih-materialiv-v-ukrajni-realna-situaciya>.
- Statystychnyy shchorichnyk Ukrainy za 2018 rik* [Statistical Yearbook of Ukraine for 2018]. (2019). Derzh. sluzhba statystyky Ukrainy. Zhytomyr: BUK-DRUK. Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf.
- Skasko, O. I., & Mayor, O. V., Tymchyshyn-Chemerys, Yu. V., Nashkers'ka, M. M., Vyklyuk, M. M., Kilyn, O. A., Atamanchuk, Z. A., & Sveleba, N. A. (2018). *Finansovyy menedzhment* [Financial management]. L'viv: Rastr-7.
- Natsional'nyy standart Ukrayiny Pravyla vyznachennya vartosti budivnytstva DSTU BD.1.1–1:2013. (2013). Nakaz Ministerstva rehional'noho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunal'noho hospodarstva Ukrayiny vid 05.07.2013 # 293 [National standard of Ukraine Rules for determining the cost of construction DSTU DB.1.1-1: 2013: Order of the Ministry of Regional Development, Construction and Housing of Ukraine from 05.07.2013 № 293]. Retrieved from: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2015/12/DSTU1.1-1_z_-Zm_noyu-1.pdf.
- Melnyk, O. H. (2003). *Klasyfikatsiya i pryznachennya byudzhetyv pidpryyemstva* [Classification and purpose of enterprise budgets]. *Visnyk Natsional'noho universytetu "Lviv'ska politekhnika"* – *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic"*, 484, 312–319.
- Kryvenko, T. (2010). *Protses byudzhetuvannya na pidpryyemstvi* [Budgeting process at the enterprise]. *Faktor: Budivel'na bukhhalteriya – Factor: Construction accounting*, 15. Retrieved from: <https://i.factor.ua/ukr/journals/sbuh/2010/august/issue-15/article-98308.html>.
- Kucherenko, Ye. (n. d.). *Yak upravlyaty hroshovymy potokamy za dopomohoyu platizhnogo kalendarja* [How to manage cash flow using a payment calendar]. Retrieved from <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-gospodarski-operacii-v-agrosetori-35-kak-upravlyat-denezhnymi-potokami-s-pomoshhyu-platizhnogo-kalendarja>.